

Stand van zaken LT2-werkgroep

Inleiding

De werkgroep lange termijn 2 "voorbereid de crisis door" (LT2) heeft als opdracht het mitigeren van de gevolgen van de Covid-19-crisis voor de samenleving en de economie. De werkgroep wordt voorgezeten door de interdepartementale directie Samenleving & COVID-19. Vanuit het kabinet is de MFIN "sponsor" van de werkgroep.

De werkgroep werkt aan drie actielijnen:

1. Er wordt een maatschappelijke impact analyse gemaakt. Hierin worden de gevolgen van het coronabeleid op economie, samenleving en gezondheid sinds maart in beeld gebracht en worden op basis hiervan lessen getrokken. Bij deze actielijn zijn VWS (MEVA), FIN, BZK, SZW en EZK betrokken.
2. Er wordt aan de hand van scenario's aangegeven waar bewegingsruimte die vrijkomt door vaccinatie en testen kan worden ingezet. Bij deze actielijn is vanuit VWS de programmadirectie betrokken en ook wordt nauw samengewerkt met het traject dat door 5.1.2e) getrokken wordt.
3. Er wordt in kaart gebracht welke groepen kwetsbaar zijn en voorstellen voor flankerend beleid gedaan. Deze actielijn komt langzaam op gang en er is nog geen (tussentijds) resultaat opgeleverd. Bij deze actielijn zijn betrokken: VWS (MEVA), BZ, SZW, BZK, V&J, EZK, LNV en FIN.

Vorige week hebben we elkaar gesproken over de maatschappelijke impact analyse. In deze annotatie informeren we je over de stand van zaken voor wat betreft deze actielijn.

Proces actielijn 1

- Op woensdag 13 januari heeft een gesprek tussen de MFIN en de trekkers van de werkgroep plaatsgevonden. Hierin is de voorlopige maatschappelijke impact analyse besproken. In de voorlopige versie (bijgevoegd) wordt duidelijk aangegeven welke discussiepunten er nog openstaan.
- Met de programmadirectie is afgesproken om komende vrijdag (15-01) of maandag (18-01) een directeurenoverleg tussen VWS, FIN en de DGCOVID te plannen om deze discussiepunten op te lossen.
- Eind volgende week kan het stuk dan geagendeerd worden in het DOC en vervolgens in de ACC en MCC.

Bespreekpunten:

1. Ben je akkoord met bovenstaand proces? Zo ja, is het wat jou betreft akkoord als 5.1.2e hier namens MEVA aan deelneemt?
2. Is het opportuun om het stuk voor het DOC binnen VWS af te stemmen en de minister te informeren?
NB. Omdat in het stuk helder wordt aangegeven dat afstemming met VWS nog nodig is hebben we dit vooralsnog niet gedaan.

Inhoud en openstaande discussiepunten

Samenvatting:

Uit de maatschappelijke impact analyse volgt een vijftal lessen, aan iedere les worden verschillende acties gekoppeld voor de korte, middellange en lange termijn:

1. Neem de effecten van de coronapandemie in breedste zin in ogenschouw en weeg de directe medische effecten enerzijds en de effecten voor economie en samenleving anderzijds zorgvuldig af.
2. Vermijd zoveel mogelijk structurele schade op de langere termijn die niet te compenseren is met flankerend beleid.
3. Houd bij de crisisaanpak zoveel mogelijk rekening met het proportionaliteitsprincipe en voorkom dat de rekening onevenredig bij bepaalde groepen, regio's of sectoren komt te liggen.
4. Voorkom zoveel mogelijk een escalatie van maatregelen door aan de voorkant in te zetten op communicatie en gedragsbeïnvloeding om compliance hoog te houden.
5. Tracht als laatste redmiddel de impact van noodzakelijke maatregelen op samenleving en economie zo klein mogelijk te houden met steunpakketten en flankerend beleid.

Discussiepunten

- Doelen van het beleid rondom corona zijn het voorkomen van overbelasting van de zorg en het beschermen van kwetsbare groepen. Binnen de werkgroep is discussie over de vraag of hier nog een extra doel aan toe moet worden gevoegd, namelijk het voorkomen van maatschappelijke schade en in hoeverre deze doelen even zwaar moeten wegen. We zijn het eens dat effecten op economie en samenleving aan de voorkant in kaart gebracht zouden moeten, de vraag is in hoeverre dit vervolgens een rol moet spelen in de besluitvorming.
NB. Mijn inziens moeten de neveneffecten in kaart gebracht worden zodat gekozen kan worden voor de maatregelen met de minste maatschappelijke schade, maar kan het nodig zijn om pijnlijke maatregelen te nemen om het virus in te dammen. Door FIN en de programmadirectie wordt beargumenteerd dat de kosten van maatregelen (effecten op economie en samenleving) soms hoger zijn dan de baten (indammen virus) en dat in dat geval een andere weging gemaakt moet worden.
- Hierop aansluitend: binnen de werkgroep bestaan verschillende beelden bij in hoeverre er sinds maart rekening gehouden wordt met effecten op samenleving en economie naast de directe medische effecten.
NB. Mijn inziens zijn niet alle neveneffecten goed in beeld en heeft het toegevoegde waarde dat de werkgroep deze beter in beeld brengt, maar wordt sinds maart al uitvoerig discussie gevoerd over het effect op samenleving en economie. Zo is de afweging gemaakt om de horeca te sluiten in plaats van de sport en wordt er veel aan gedaan om de scholen niet te hoeven sluiten. Bij de programmadirectie en FIN zit veel frustratie en bestaat het beeld dat – als het alleen aan VWS lag – er niet naar deze brede effecten werd gekeken.
- In de werkgroep wordt aangegeven dat de "baten" van het coronabeleid met name zit bij de groep ouderen, terwijl de "kosten" met name gedragen worden door jongeren. Binnen de werkgroep is discussie over wat dit betekent voor (gedifferentieerd) beleid.
NB. Opties variëren van (verplichte) zelfisolatie van ouderen en kwetsbare groepen, uitbreiding mogelijkheden voor vrijwillige zelfisolatie door bijvoorbeeld venstertijden in winkels uit te breiden tot het zoveel mogelijk openhouden van scholen.